

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้เสนอการสรุปผลการวิจัย ซึ่งจะสรุปวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา การใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น เพื่อให้ทราบถึงสภาพการใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามภารกิจของการบริหารโรงเรียน คือ ภารกิจด้านวิชาการ ด้านธุรการและการเงิน ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ว่าได้มีการใช้เวลาอย่างน้อยแตกต่างกันอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้รับการประเมินว่าเป็นผู้บริหารดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2528 และปีการศึกษา 2529 จำนวน 2 คน คือ

1. อาจารย์ทวี จุนทวีหะ
2. อาจารย์ฟ้าเลียน อินทรนาค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบบันทึกการใช้เวลาในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการปฏิบัติงาน ตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้กำหนดมี 6 งาน คือ งานด้านวิชาการ งานด้านธุรการและการเงิน งานด้านบุคลากร งานด้านกิจการนักเรียน งานด้านอาคารสถานที่ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกการใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่เค้น นำมาวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่เค้นแต่ละกิจกรรมว่าเป็นภารกิจในด้านใด ตามภารกิจ 6 ด้าน และตามภารกิจการบริหารงานโดยทั่วไป
2. คำนวณหาค่าร้อยละของปริมาณเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจแต่ละด้านของผู้บริหารที่เค้นแต่ละคนเป็นรายสัปดาห์
3. นำค่าร้อยละที่ได้จากการคำนวณในข้อ 2 มาหาค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. การใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่เค้นตามภารกิจซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ซึ่งมี 6 ด้านด้วยกันคือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านธุรการและการเงิน ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 การใช้เวลาในการปฏิบัติงาน ช่วงระยะเวลาปลายปีการศึกษา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านต่าง ๆ เป็นรายสัปดาห์

ตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานด้านวิชาการ (50.37%) งานด้านธุรการและการเงิน (29.00%) งานด้านบุคลากร (7.66%) งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน (6.09%) งานด้านอาคารสถานที่ (3.65%) และงานด้านกิจการนักเรียน (3.23%)

1.2 การใช้เวลาในการปฏิบัติงาน ช่วงระยะเวลาเปิดภาคเรียนใหม่ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านต่าง ๆ ตามลำดับจากมากไปหาน้อยเป็นรายสัปดาห์ ดังนี้ งานด้านวิชาการ (41.15%) งานด้านธุรการและการเงิน (25.04%) งานด้านกิจการนักเรียน (9.86%) งานด้านอาคารสถานที่ (9.11%) งานบุคลากร (8.02%)

1.3 การใช้เวลาในการปฏิบัติงานช่วงระยะเวลากลางภาคเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านต่าง ๆ เป็นรายสัปดาห์ตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานด้านวิชาการ (37.37%) งานด้านกิจการนักเรียน (28.25%) งานด้านธุรการและการเงิน (11.37%) งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน (8.53%) งานด้านบุคลากร (8.26%) และงานด้านอาคารสถานที่ (6.22%)

1.4 สรุปการใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามภารกิจ 6 ด้านของผู้บริหารดีเด่น เฉลี่ยทั้ง 3 ช่วงระยะเวลา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาปฏิบัติงานตามภารกิจด้านต่าง ๆ ในงานแต่ละด้านเป็นรายสัปดาห์ ตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานด้านวิชาการ (42.96%) งานด้านธุรการและการเงิน (21.80%) งานด้านกิจการนักเรียน (13.78%) งานด้านบุคลากร (7.98%) งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน (7.15%) และงานด้านอาคารสถานที่ (6.33%)

2. การใช้เวลาในการจัดการบริหารงานโดยทั่ว ๆ ไปของผู้บริหารดีเด่น ซึ่งวิเคราะห์ตามการบริหารงาน ด้านการวางแผน การควบคุมกำกับติดตามและการประเมินผล การไปประชุม และอื่น ๆ ได้แก่ การไปติดต่อราชการ การอ่านสิ่งพิมพ์ การต้อนรับแขกของโรงเรียน เป็นต้น

2.1 การใช้เวลาในการบริหารงานโดยทั่ว ๆ ไป ช่วงระยะเวลาก่อนเปิดภาคเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในแต่ละด้าน

เป็นรายสัปดาห์ ตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (58.51%) ด้านการวางแผน (19.86%) ด้านอื่น ๆ (11.88%) และการไปประชุม (9.75%)

2.2 การใช้เวลาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในแต่ละด้านเป็นรายสัปดาห์ ตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (53.08%) ด้านการวางแผน (26.82%) ด้านอื่น ๆ (10.33%) และการไปประชุม (9.77%)

2.3 การใช้เวลาในการบริหารงานโดยทั่ว ๆ ไป ช่วงระยะเวลากลางภาคเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในแต่ละด้านเป็นรายสัปดาห์ ตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (57.54%) ด้านการวางแผน (20.03%) ด้านอื่น ๆ (11.64%) และการไปประชุม (10.79%)

2.4 สรุปการใช้เวลาในภารกิจการบริหารงานโดยทั่ว ๆ ไปของผู้บริหารที่เค้น รวมเฉลี่ยทั้ง 3 ช่วงระยะเวลา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในภารกิจด้านต่าง ๆ ในแต่ละด้านเป็นรายสัปดาห์ตามลำดับ จากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (56.38%) ด้านการวางแผน (22.24%) ด้านอื่น ๆ (11.28%) และการไปประชุม (10.10%)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่าเวลาที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เค้นใช้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจ 6 ด้าน ซึ่งเป็นภารกิจที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กำหนดนั้น ผู้บริหารที่เค้นใช้เวลาในภารกิจด้านวิชาการสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 42.96 ซึ่งเป็นการใช้เวลาที่เหมาะสมสำหรับภารกิจด้านนี้ เนื่องจากภารกิจหลักของการบริหารโรงเรียนหรือการจัดการศึกษาก็คือภารกิจด้านวิชาการนั่นเอง ภารกิจด้านอื่น ๆ นั้น กระทบไปเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ภารกิจด้านวิชาการมีสัมฤทธิ์ผลสูงสุด กล่าวคือให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร

ให้มากที่สุด ในเมื่อภารกิจด้านวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ เวลาและทุ่มความสามารถในภารกิจด้านนี้ให้มาก และผลการวิจัยในครั้งนี้ก็สอดคล้องกับที่ สมิธ เคราส์ และแอทกินสัน (Smith, Krouse and Atkinson 1961 : 17) ได้เสนอแนะไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้เวลากับภารกิจด้านวิชาการให้มากที่สุด หรือประมาณ ร้อยละ 40.00 และสอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ (2508 ก : 9) ซึ่งได้เสนอแนะไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ควรใช้เวลาในภารกิจด้านวิชาการ ให้มากที่สุดโรงเรียนทุกขนาด หรือคิดเป็นร้อยละ 34.29 ต่อสัปดาห์ สำหรับกิจกรรมด้าน วิชาการที่ผู้บริหารปฏิบัติมีหลายประการ เช่น การสอน การนิเทศการสอน การจัดการรายงาน ฯลฯ และเมื่อพิจารณาเป็นช่วงระยะเวลาแล้ว พบว่าช่วงระยะเวลาที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้ เวลาในด้านวิชาการมากที่สุดเป็นช่วงของปลายปีการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากช่วงระยะเวลา ดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องของการสอบวัดผลปลายปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอบปลายปีของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้เวลารองลงมา คือภารกิจในด้านธุรการและการ เงิน คิดเป็นร้อยละ 21.80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย สุขชาติ เรื่องการ ใช้เวลาในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2524 พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ใช้เวลาในภารกิจด้านธุรการและการเงินเป็นอันดับสอง และจากการศึกษาของสำนักงาน โครงการรับความช่วยเหลือ (2508 ก : 9) ซึ่งเสนอแนะไว้ว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ และ ขนาดกลาง ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้เวลาในภารกิจด้านธุรการและการเงิน สัปดาห์ละประมาณ 5 ชั่วโมง หรือประมาณร้อยละ 14.29 คิดเป็นลำดับที่ 3 แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนยังคงให้ความสำคัญในการปฏิบัติภารกิจด้านธุรการและการเงิน เป็น อันดับสองรองจากภารกิจด้านวิชาการ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการบริหารโรงเรียนประถม ศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) นั้น เป็นการบริหาร งานภายใต้ระบบราชการ เรื่องเอกสารและการเงิน ผู้บริหารโรงเรียนจึงถือเป็นเรื่องที่มีความ สำคัญ ซึ่งตามทัศนะของผู้วิจัย ผู้บริหารโรงเรียนอาจจะมอบหมาย กิจกรรมบางอย่างใน ภารกิจด้านนี้ให้บุคลากร ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติแทน ผู้บริหารโรงเรียนก็สามารถใช้เวลานั้น ไปปฏิบัติภารกิจในด้านอื่นได้ ซึ่งภารกิจเหล่านั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของงานบริหารโรงเรียนเช่น เดียวกัน

สำหรับภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลารองลงมาจากด้านธุรการและการเงิน คือภารกิจทางด้านกิจการนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.78 ซึ่งงานในด้านนี้เกี่ยวกับตัวนักเรียนในทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการเรียนการสอนในชั้นเรียน (เชาวน์ มณีวงษ์ 2530 : 11) ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และแม้ว่างานวิชาการเป็นภารกิจหลักของการบริหารโรงเรียนก็ตาม แต่การที่นักเรียนจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้นั้น นักเรียนต้องได้รับการเอาใจใส่และดูแลในเรื่องอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านสุขภาพอนามัย ด้านโภชนาการ ด้านวินัย และการให้คำปรึกษาแนะแนว การกีฬา กิจกรรมที่เสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นต้น ซึ่งภารกิจเหล่านี้ผู้บริหารต้องใช้เวลาและความสนใจตามสมควร ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้าใจลักษณะของนักเรียนดีพอสมควร การจัดการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ให้แก่แก่นักเรียนจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ (เชาวน์ มณีวงษ์ 2530 : 9) และเมื่อพิจารณาในแต่ละช่วงเวลาแล้ว พบว่า ช่วงระยะเวลาเวลากลางภาคเรียน ใช้เวลาในภารกิจด้านกิจการนักเรียนสูงกว่า ระยะเวลาอื่นก็เพราะว่า ในช่วงระยะเวลาที่มีการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาในระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับอำเภอเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมอื่น ส่วนภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลารองมาจากด้านกิจการนักเรียน คือ ด้านบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 7.98 และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 7.15 และเมื่อพิจารณาในแต่ละช่วงเวลา พบว่าภารกิจในด้านบุคลากรกับภารกิจในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ใช้เวลาใกล้เคียงกันทุกช่วงระยะเวลา ซึ่งในด้านการบริหารโรงเรียนนั้น บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ที่จะทำให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ เพราะลำพังผู้บริหารโรงเรียนเพียงคนเดียว ย่อมที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จไปไม่ได้ ถ้าขาดความร่วมมือ ร่วมใจ จากบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจบุคลากรในโรงเรียนให้มากกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา การสร้างขวัญกำลังใจ และเรื่องอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและโอกาส ส่วนในเรื่องความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับมีอยู่กระจัดกระจายแพร่หลายมากกว่าโรงเรียนในระดับอื่น จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนไม่สามารถแยกจากกันได้ ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพราะโรงเรียนนั้นมีบทบาทเป็นผู้ให้บริการและพัฒนาชุมชนมาด้วยอีกประการหนึ่ง

ในขณะที่เดียวกันก็ใช้ทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้เวลาในภารกิจด้านนี้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากการที่จะนำชุมชนมาสู่โรงเรียน และขอความช่วยเหลือจากชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์โรงเรียน กิจกรรมของคณะกรรมการการศึกษา การร่วมงานและประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนการให้บริการแก่ชุมชนภายในข้อจำกัดและขอบเขตอันเหมาะสมที่โรงเรียนจะปฏิบัติได้ ในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม โรงเรียนจำเป็นจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบ้านและชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไปยังสถาบัน กลุ่มบุคคล และตัวบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนจะละเลยบทบาทนี้ไม่ได้ (เมธี ปิลันธนานนท์

2525 : 258) ส่วนภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาน้อยที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมที่ดีจะเอื้อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการที่ดี ดังนั้นการจัดอาคารสถานที่เหมาะสมถูกสุขลักษณะก็จะสร้างบรรยากาศที่ดีแก่นักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้เวลากับภารกิจในด้านนี้ให้เหมาะสมและสม่ำเสมอ จะละเลยไม่ได้ เพราะภารกิจทุก ๆ ด้านก็ส่งผลต่อภารกิจหลัก คือด้านวิชาการทั้งสิ้น

ในด้านการบริหารงานโดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในทางด้านของควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 56.38 การประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นจะต้องมีและใช้กระบวนการนี้ในโรงเรียน (เมธี ปิลันธนานนท์ 2525 : 198) รองลงมาคือ การวางแผนการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 22.24 ส่วนเรื่องการประชุมและกิจกรรมอื่นๆ ใช้เวลาใกล้เคียงกันคือประมาณ ร้อยละ 10.00 และเมื่อพิจารณาในแต่ละช่วงเวลา การใช้เวลาก็ใกล้เคียงกันทุกช่วงระยะเวลา คือส่วนใหญ่ใช้เวลาในด้านการควบคุมกำกับฯ ซึ่งเป็นการเหมาะสมเพราะการดำเนินงานของหน่วยงานใด ๆ ก็ตามจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้นั้น ขึ้นอยู่กับว่าแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา และการวางแผนก็มีความสำคัญเช่นกัน

เพราะถ้าปราศจากการวางแผนแล้ว การบริหารโรงเรียนมักจะเกิดอุปสรรคที่ทำให้ไม่บรรลุเป้าหมาย (เมธี ปิณฑานนท์ 2525 : 187)

ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการควบคุมกำกับฯ จึงเป็นบทบาทที่มีความสำคัญยิ่ง ในการที่นำแผนไปสู่การปฏิบัติซึ่งผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการกิจด้านนี้ จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะในขณะที่ควบคุมกำกับฯ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะได้ทราบอุปสรรคความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวในการปฏิบัติงาน จะได้ทำหรือวิธีการ/มาตรการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ทันทั่วทั้งที่ และนอกจากนั้นยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามประเมินผลไปเป็นประโยชน์ในการปรับแผนหรือวางแผนดำเนินงานในโอกาสต่อ ๆ ไปได้

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติในหน่วยงาน

เนื่องจากการใช้เวลาและการบริหารเวลาของผู้บริหารโรงเรียน มีความสำคัญต่อการปฏิบัติภารกิจด้านต่าง ๆ ในงานบริหารโรงเรียน ดังนั้นในการพัฒนาหรือฝึกอบรม ผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนบุคลากรในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) และ/หรือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (สพจ.) ควรที่จะให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการใช้เวลา และการบริหารเวลาแก่บุคลากรในสถานศึกษาเหล่านั้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา

เพื่อให้การใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จัดลำดับความสำคัญของภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองจะต้องปฏิบัติ
2. วางแผนการใช้เวลาเป็นรายเดือนหรือรายสัปดาห์ ตามลำดับความสำคัญของภารกิจ
3. พยายามปฏิบัติงานตามแผนการใช้เวลาที่ได้วางไว้ และตามความเร่งด่วนของงาน
4. จะต้องรู้จักการปฏิเสธงานที่ไม่มีความจำเป็นและรู้จักมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำ

5. ประเมินผลการใช้เวลาของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ว่าใช้เวลาในภารกิจด้านต่าง ๆ สุ่มค่าหรือไม่ และเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ในกิจกรรมใดบ้าง
6. ปรับปรุงการใช้เวลาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และข้อจำกัดต่าง ๆ อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรจะมีการวิจัย เปรียบเทียบ การใช้เวลาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ว่ามีการใช้เวลาแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. ควรจะได้ศึกษาวิจัย ถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานตามแผนการใช้เวลาของตนได้